

Motion till riksdagen

1989/90:K307

av Inger Schörling m.fl. (mp)

Mångsyssleriet inom politiken m.m.

Om jämställdhet i politiken

Jämställdhetsfrågorna börjar få status. Det är "inne" att visa att man är vid-synt och ger kvinnorna lika möjligheter till uppdrag och tjänster i politiska sammanhang. I miljöpartiet de gröna ser vi detta som en självklarhet och kräver att vardera könet skall vara representerat med minst 40 %. Det är naturligtvis lättare för ett nybildat parti, som har infört denna princip från början, att fylla detta krav, medan det är svårare för de gamla partierna, som har ett andra på inrotade vanor och förhållanden.

Syftet med jämställdhet var ursprungligen att rättvisa skulle råda i så måtto att en person på grund av sitt kön aldrig skulle behöva stå tillbaka till förmån för en person av motsatt kön. Detta argument är lika starkt som någonsin och kommer att så förbli ända tills grundläggande inställning och uppfostringsmetoder ändrats genomgripande.

Miljöpartiet de gröna vill framhålla vikten av ett annat syfte med jämställdhet, nämligen att kvinnliga egenskaper är av större värde än manliga inom ett flertal sektorer av samhällslivet. Inom ekonomi, utrikespolitik, skolpolitik m fl områden är det viktigare med samarbete – en typiskt kvinnlig egenskap – än med konkurrens, en typiskt manlig egenskap. Även om inte dessa andliga egenskaper entydigt följer det fysiska könsmönstret, skulle beaktande av könskvotering leda till en bättre utveckling av vårt samhälle. Vi anser att varje parti, som har minst fem ordinarie platser i en kommuns nämnder och styrelser, bör könskvotera dessa så att minst 40 % av platserna innehas av representanter för vardera könet.

Under de senaste åren har försök, utredningar och betänkanden gjort problemet synligt och vi har nu en något så när fast grund att stå på för fortsatt arbete. I jämställdhetspropositionen (prop. 1987/88:105, Jämställdhetspolitiken inför 90-talet) fastslogs att regeringen år 1992 skulle föreslå riksdagen att stifta en lag, som säger att det skall råda en jämn könsfördelning i statliga organ

- om kvinnorna då inte är representerade med minst 30 % och
- om regeringskansli, organisationer och partier då inte kan redovisa handlingsplaner för hur malet 40 % år 1995 skall nås.

Dagens situation

Mot. 1989/90

K307

Kvinnorepresentationen är särskilt låg på traditionellt mansdominerade områden och på tyngre politiska poster. I tekniska nämnder har kvinnor ca 12 % och i byggnadsnämnderna 18 % av förtroendeuppdragen, men i konsument- och socialnämnder 68 resp 55 %. I kommunstyrelserna är bara var femte ledamot kvinna. – I riksdagen är 38 % kvinnor och i landstinget 42 %. I statliga regionala styrelser är bara 22 % och på central nivå 29 % kvinnor.

Närvarorätt för suppleanter

De som sällan eller aldrig fått möjlighet att öva sin förmåga att yttra sig offentligt säger gärna nej till erbjudanden om platser i politiska nämnder och styrelser. Detta gäller av olika sociala orsaker ofta kvinnor, trots att kvinnospråket kännetecknas av att vara klart, enkelt och kortfattat.

Suppleantskapet skulle lätt kunna fungera som utbildningshjälp. Suppleanterna ha i dag ofta ingen yttranderätt, ofta får de inte heller underlaget för sammanträdets ärenden. De har alltså ingen möjlighet till språkträning i dessa för dem så viktiga sammanhang. Detta är slöseri med mänskliga tillgångar. Om suppleanten i stället tas in i arbetet, får hjälpa till med beredningen av ärendena och får träna med föredragningen skulle alla parter vara hjälpta och suppleanten skulle utan rädsla ta sig an kommande uppdrag.

Minska mångsyssleriet

Att samla på sig en mängd politiska uppdrag är förkastligt ur många synvinklar. *Mångsyssleriet minskar möjligheten för många att aktivt delta i politiskt arbete och försvårar särskilt för kvinnor att få uppdrag.* Det är påfrestande för mångsysslarens hälsa, familj och fritid. Det innebär ofta att ärendena inte hinna bli ordentligt förberedda. Mångsysslaren tillväns till makt, blir lätt pamp. Att begränsa de politiska uppdragens antal är alltså viktigt. *Miljöpartiet de gröna föreslår att mångsyssleriet starkt begränsas.* Att inneha tunga poster på det regionala och/eller kommunala planet samtidigt som man är riksdagsledamot anser vi vara förkastligt. Även möjligheten att vara ordförande i mer än en nämnd/utskott eller motsvarande begränsar möjligheten för kvinnorepresentation. En utredning bör tillsättas för att arbeta fram ett lagförslag mot mångsyssleriet.

Tidsbegränsa politiska uppdrag

Möjligheten att göra sitt förtroendeuppdrag till "yrke" måste begränsas. Framst män håller sig länge kvar på sina politiska uppdrag; *också detta gör det svårt för kvinnorna att göra sig gällande.* – När en person i dag inte blir omvald uppfattas detta som att partiet/väljarna har mist förtroendet för vederbörande. Det har gått prestige i detta att bli omvald. Vi anser att det borde vara naturligt med ökad växling inom politiken *så att fler ungdomar och kvinnor får möjlighet till politiskt arbete.* *Vårt förslag är att man inte skall kunna sitta mer än tre mandatperioder i sträck i samma beslutande församling.*

Men även här förordar vi att den utredning som skall föreslå mångsystemets begränsning får utarbeta ett lagförslag, som begränsar den tid man får inneha samma post i en beslutande församling.

Mot. 1989/90
K307

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning och lagförslag för att begränsa mångsystemet i politiken,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning och lagförslag för att begränsa antalet mandatperioder för politiska uppdrag.

Stockholm den 22 januari 1990

Inger Schörling (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Eva Goës (mp)

Kent Lundgren (mp)

Hans Leghammar (mp)

Anna Horn af Rantzien (mp)

Gösta Lyngå (mp)

Kaj Nilsson (mp)